

WARUNKI PRZETRZYMYWANIA KOTÓW W SCHRONISKACH I KLINIKACH DLA ZWIERZĄT

Literatura dotycząca opieki nad zwierzętami w schroniskach szczegółowo określa warunki ich przetrzymywania, przede wszystkim odwołując się do zapewnienia zwierzętom wysokiego poziomu dobrostanu. Brak przestrzeni oraz warunków umożliwiających naturalne zachowania jest bowiem bardzo silnym czynnikiem stresogennym.

LEK. WET. JOLANTA ŁAPIŃSKA

Dobrostan to stan zdrowia fizycznego i psychicznego osiągnąć w warunkach pełnej harmonii ustroju w środowisku życia zwierzęcia. Według definicji, dobrostan opiera się na pięciu filarach, którymi są:

- wolność od głodu i pragnienia,
- wolność od niewygody (dyskomfortu),
- wolność od bólu, ran i chorób,
- wolność od stresu i lęku,
- wolność wyrażania naturalnych zachowań.

Warunki przetrzymywania kotów są szczególnie istotnym czynnikiem wpływającym na jakość ich życia i poziom stresu. Dla kotów, które są zwierzętami terytorialnymi, kluczowe znaczenie ma wielkość przestrzeni, w której są przetrzymywane, a także odległość kuwety od misek z jedzeniem i wodą oraz od pośłania. Badania Kessler i Turner z 1999 roku pokazały, że koty przetrzymywane w klatce o powierzchni podłogi $11 \text{ ft}^2 = 1,02 \text{ m}^2$ (przy założeniu, że $1 \text{ ft}^2 = 0,09 \text{ m}^2$) wykazywały znacznie mniej objawów stresu niż

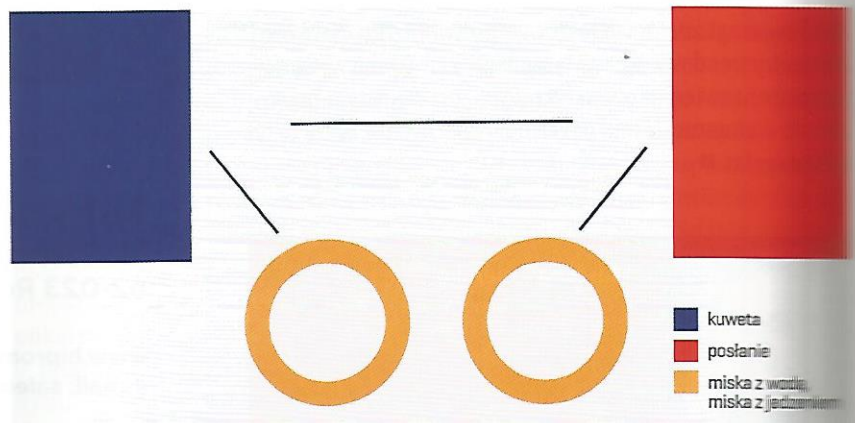
koty przetrzymywane w klatkach o powierzchni $7,5 \text{ ft}^2 = 0,69 \text{ m}^2$.

Ostatnio przeprowadzony na University of California w Davis przez *The Koret Foundation* projekt *Shelter Medicine Program* (Program medycyny schroniskowej) potwierdził mniejsze ryzyko chorób układu moczowego u kotów schroniskowych przetrzymywanych w klatkach

o powierzchni podłogi $9 \text{ ft}^2 = 0,84 \text{ m}^2$ niż u kotów w klatkach o powierzchni $8 \text{ ft}^2 = 0,74 \text{ m}^2$.

JAK ODPOWIEDNIO DOBRAĆ WIELKOŚĆ KLATKI

Wytyczne *Association of Shelter Veterinarians* (Stowarzyszenie Schroniskowych Lekarzy Weterynarii) nie podaje

Rys. 1. Rozmieszczenie misek, kuwety i pośłanie w klatce według *Animal Behavior for Shelter Veterinarians and Staff*, ASPCA 2015

minimalnej powierzchni klatki w jednostkach miary, ale określają, jakie warunki musi spełnić klatka, żeby zapewnić kotu prawidłowy poziom dobrostanu.

Kot w klatce musi mieć możliwość:

- ✎ łatwego odwracania się,
- ✎ stania w wyprostowanej pozycji z ogonem uniesionym w pozycji pionowej bez dotykania nim górnej ściany klatki,
- ✎ siedzenia w wyprostowanej pozycji,
- ✎ rozciągnięcia i wyprostowania kończyn,
- ✎ poruszania głową w czasie siedzenia i stania bez dotykania górnej ściany klatki ani półek,
- ✎ przyjęcia komfortowej pozycji w czasie jedzenia, picia i wydalania,
- ✎ stania na tylnych łapach w wyprostowanej pozycji, bez dotykania przednimi łapami górnej ściany klatki,
- ✎ ukrycia się.

Rekomendowane są klatki wykonane z polipropylenu, jako cieplejsze i bardziej przyjazne dla kotów niż klatki metalowe.

Obliczenia wykonane przez *Association of Shelter Veterinarians* dla przeciętnego dorosłego kota o wysokości 24 cm i długości 48 cm (bez ogona) pokazują, że powierzchnia wolnej podłogi klatki powinna wynosić 0,74 m². Wszelkie obiekty ustawione na podłodze, takie jak miski, kuweta i posłanie, nie wchodzą w wymiar powierzchni wolnej podłogi. Według tych obliczeń rekomendowana szerokość klatki to 91 cm.

Miski, kuweta i posłanie powinny być rozmieszczone w klatce według schematu przedstawionego na rysunku 1.

Jak wynika z dokumentu *Guidelines for Standards of Care In Animal Shelters* stworzonego przez *The Association of Shelter Veterinarians* z 2010 r., odległość pomiędzy posłaniem a miską z jedzeniem, posłaniem a kuwetą oraz kuwetą a jedzeniem powinna wynosić minimum 2 ft = 0,61 m (przy założeniu, że 1 ft = 0,3 m).

Wytyczne ASV określają również czas przetrzymywania kota w klatce o powyższych wymiarach – powinien on wynosić maksymalnie dwa tygodnie.

Zdj. 1. Przykład prawidłowej aranżacji przestrzeni w klatce dla kota

CO MÓWI USTAWA?

W polskim prawie warunki utrzymania zwierząt określa ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j.: Dz. U. z 2017 r., poz. 1840), a szczególnie następujące przepisy:

- ✎ art. 4 pkt 2, zgodnie z którym przez „humanitarne traktowanie zwierząt” rozumie się traktowanie uwzględniające potrzeby zwierzęcia i zapewniające mu opiekę i ochronę,
- ✎ art. 4 pkt 11, który mówi o „rażącym zaniedbaniu” – rozumie się przez to drastyczne odstępstwo od określonych w ustawie norm postępowania ze zwierzęciem, w szczególności w zakresie utrzymywania zwierzęcia w stanie zagłodzenia, brudu, nieleczonej choroby, w niewłaściwym pomieszczeniu i nadmiernej ciasnocie,
- ✎ art. 4 pkt 15, definiujący „właściwe warunki bytowania” – rozumie się przez to zapewnienie zwierzęciu możliwości egzystencji zgodnie z potrzebami danego gatunku, rasy, płci i wieku,
- ✎ art. 6 pkt 1a, zabraniający znęcania się nad zwierzętami,
- ✎ art. 6 pkt 2, zgodnie z którym przez znęcanie się nad zwierzętami należy rozumieć zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpienia, a w szczególności (ust. 10)

utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, w tym w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji.

WYTYCZNE INSPEKCJI WETERYNARYJNEJ

Do wielkości klatek dla zwierząt odnoszą się też wytyczne Inspekcji Weterynaryjnej zawarte w Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz. 420/AW-32/11 z dnia 20 maja 2011 r. w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu kontroli schronisk dla zwierząt. Otóż jak zapisano w punkcie 4 ppkt 3.3 tejże instrukcji, w pomieszczeniach lub boksach należy zapewnić zwierzętom swobodne poruszanie się – podczas oceny spełniania tego wymogu należy brać pod uwagę także to, czy liczba zwierząt w boksie lub na wybiegu nie jest zbyt duża. Oceniając zagęszczenie w boksie, można posłużyć się parametrami określonymi w załączniku 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych, jednostkach hodowlanych i u dostawców (Dz. U. z 2008 r. Nr 50,

Tabela 1. Minimalne wymogi dla przetrzymywania kotów w klatce

Masa ciała kota [kg]	Minimalna powierzchnia podłogi w klatce dla kota [m ²]	Minimalna wysokość klatki [cm]	Minimalna powierzchnia podłogi w klatce dla kotki i miotu [m ²]	Minimalna powierzchnia podłogi w kojcu dla kotki i miotu [m ²]
0,5-1	0,2	50	–	–
1-3	0,3	50	0,58	2
3-4	0,4	50	0,58	2
4-5	0,6	50	0,58	2

Zdj. 2, 3. Przykłady klatek, które nie spełniają opisanych wymogów

poz. 368) – z zaznaczeniem, że nie jest to norma prawna ustalona dla schronisk.

Rozporządzenie to określa także – w § 20 pkt 2 – wymagania dotyczące klatek i kojców dla zwierząt. Stanowią one, że kojce dla zwierząt konstruuje się tak, aby umożliwić zwierzętom zaspokojenie ich potrzeb etologicznych, w szczególności ukrycie się lub czasową osłonę czy znakowanie terenu.

KLATKI NISPEŁNIAJĄCE WYMOGÓW

Na zdjęciach przedstawione zostały przykłady klatek, które nie spełniają opisanych wymogów.

Przede wszystkim nie spełniają ich klatki za małe, z nieprawidłową aranżacją wnętrza. Koty nie mają możliwości przyjmowania pokarmu w naturalnej pozycji (zdj. 2–4). Ze względu na bardzo

małą przestrzeń zmuszone są jeść, stojąc w kuwecie, czyli we własnych odchodach (zdj. 3). Miski z jedzeniem i wodą stoją obok kuwety, co dla tak czystych zwierząt, jakimi są koty, jest źródłem ogromnego stresu (zdj. 2–5).

Kolejnym przykładem są klatki, w których nie ma wystarczająco miejsca dla dorosłego kota, aby mógł się wygodnie położyć. Dodatkowo brak ciepłego posłania, a podłoga wyłożona wyłącznie gazetą nie zapewnia komfortu termicznego i zmusza kota do leżania w kuwecie, która stanowi jedyną izolację termiczną od zimnej podłogi klatki (zdj. 4). Brak wystarczającej przestrzeni i ciepłego miejsca uniemożliwiają kotom sen w pozycji leżącej na boku z wyprostowanymi kończynami, a jedynie w takiej pozycji lub w czasie leżania na grzbiecie koty śpią w fazie REM. Brak snu w fazie REM prowadzi do stanu deprywacji snu, który jest szkodliwy dla zdrowia fizycznego i psychicznego. Poza tym w takich klatkach koty nie mają miejsca, żeby się przeciągnąć, co jest dla nich źródłem bardzo dużego dyskomfortu. Widoczne na zdjęciach kuwety wyścielane są gazetami, a nie wypełnione żwirkiem (zdj. 2–5). Wydalanie jest u kota zachowaniem sekwencyjnym. Sekwencja ta składa się z podejścia do miejsca wydalania, obwąchania go przez kota, wykopania dołka, oddania moczu lub kału, zakopania odchodów, powąchania zakopanego miejsca i odejścia. Brak żwirku w kuwecie uniemożliwia kotom realizowanie ich naturalnych zachowań i negatywnie wpływa na poziom ich dobrostanu.

Brak przestrzeni oraz warunków umożliwiających naturalne zachowania jest bardzo silnym czynnikiem stresogennym.

Widoczne na zdjęciach klatki nie zapewniają przetrzymywanym w nich kotom możliwości realizacji pięciu podstawowych wolności stanowiących o dobrostanie zwierząt. Uniemożliwiają realizację naturalnych zachowań, a także nie zapewniają wolności od dyskomfortu, od bólu spowodowanego niemożnością przyjęcia naturalnej postawy i przeciągnięcia się, od stresu i lęku spowodowanego niewystarczającą powierzchnią wymaganą przez dany

Tabela 2. Wpływ stresu na zdrowie fizyczne i psychiczne kota (*Feline Behavioral Health and Welfare*, 2016)

Zdrowie fizyczne	Wpływ stresu
układ moczowy	wzrost ryzyka śródmiąższowego zapalenia pęcherza moczowego, wzrost ryzyka zapalenia pęcherza moczowego
układ pokarmowy	biegunka, wymioty, obniżony apetyt
układ odpornościowy	zwiększona podatność na FIP [zakaźne zapalenie otrzewnej] i na infekcje górnych dróg oddechowych
skóra	infekcje skóry będące konsekwencją nadmiernego wylizywania skóry spowodowanego stresem i frustracją
zdrowie psychiczne	chroniczna frustracja, która może przerodzić się w agresję, fobie społeczne

Zdj. 4, 5. Przykłady klatek, które nie spełniają opisanych wymogów

gatunek oraz od chorób będących skutkiem silnego i chronicznego stresu. Silny stres wpływa bowiem negatywnie na stan zdrowia fizycznego i psychicznego kota nawet w bardzo krótkim czasie (tabela 2).

LECZENIE SZPITALNE

Zdarza się również, że koty trafiają na leczenie do szpitala, gdzie ze względów zdrowotnych muszą niekiedy być zamykane w małych klatkach na okres znacznie dłuższy niż dwa tygodnie. Tak długi czas przebywania w bardzo stresujących warunkach wpływa jednak negatywnie na ich zdrowie, a także spowalnia procesy zdrowienia i zmniejsza efektywność stosowanych terapii. ■

lek. wet. Jolanta Łapińska

Lekarz weterynarii, zoopsycholog/behawiorysta. Specjalizuje się w terapii zaburzeń zachowania psów i kotów. Pracuje jako behawiorysta w schronisku dla zwierząt. Biegła sądowa z zakresu dobrostanu zwierząt towarzyszących.

Bibliografia:

1. Horowitz D.F., Mills D.S., Medycyna behawioralna psów i kotów, Galaktyka, Łódź 2016.
2. Weiss E., Mohan-Gibbons H., Zawistowski S., Animal Behavior for Shelter Veterinarians and Staff ASPCA 2015.
3. Rodan I., Heath S., Feline Behavioral Health and Welfare, Elsevier 2016.

REKLAMA

Dr. Berg Felikatessen – mokre karmy dla kotów
 kompletne · zbilansowane · wysokomięsne

Dr. Berg Felikatessen

- 75% mięsa jakości spożycia przez ludzi
- Bez węglowodanów i zbóż
- Wysoka zawartość tauryny

dr. berg
 THE EXPERT IN ANIMAL NUTRITION

Dostępna także karma specjalistyczna zalecana przy dolegliwościach trzustki i wątroby, problemach żołądkowo-jelitowych czy bieguncie.

„Właściwe odżywianie może zdziałać cuda”
 - Dr. med. wet. Gregor Berg
 - autor receptur karm